

при аваріях на АЕС, і містив би чіткий перелік завдань порядку виконання комплектації працівників ОВС відповідним забезпеченням; індивідуальними ізольованими засобами захисту, медичними та фармацевтичними препаратами. Такі законодавчі акти, безумовно, торкнуться реорганізації Управління (відділів) охорони здоров'я МВС України, що надасть їм більшої мобільності.

Відзначимо, що у зв'язку з частими за останній час випадками міжнародного тероризму, а також вітчизняного зловмисництва, потрібно негайно прийняти законодавчий акт про охорону АЕС в режимі особливого стану. На жаль, на сьогоднішній день з цієї проблеми ми не маємо а ні законодавчих актів, а ні посадових інструкцій.

Надійшла до редколегії 14.03.2000

Список літератури:

1. Порфирьев Б.Н. Государственное управление в чрезвычайных ситуациях/ АН СССР, ВНИИ системных исследований. М., 1991. 2. Майдигов А.Ф. Предмет, задачи и система курса «Управление органами внутренних дел в экстремальных условиях». М., 1989. 3. Коваленко В.І., Миколук В.М., Ільчишин В.С. Дії органів та підрозділів внутрішніх справ, військових частин внутрішньої та конвойної охорони у надзвичайних ситуаціях на ядерних об'єктах: Методичні рекомендації. К., 1995. 4. Бандурка А.М. Действия органов внутренних дел по ликвидации аварий, катастроф, пожаров и других чрезвычайных происшествий// Проблемы пожарной безопасности/ Сб. трудов всеукр. научн.-техн. конф. – Х., 1993. С. 10 - 13. 5. Майдигов А.Ф. Проблемы научного управления органами внутренних дел в особых условиях // Совершенствование управления органами внутренних дел в особых условиях. Труды Академии МВД СССР. М., 1991. 6. Радисюк А.М. Системотехнічні дослідження проблеми викладання курсу “Управління в органах внутрішніх справ України при аваріях на АЕС”// Педагогіка та психологія: Збірник наук. праць ХДПУ/ За ред. акад. В.Г.Вайнера, доц. Прокопенка А.І. Х., 2000. Вип.14. С.61 – 69.

С.О. Кузнiченко

ВИКОРИСТАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ ОВС ЗАСОБІВ ЗВ'ЯЗКУ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ

Під час катастрофічного паводку в Закарпатській області проводилось соціологічне дослідження з питань управління ОВС в особливих умовах, в ході якого було виявлено, що під час несення служби працівниками ОВС в зоні дії негативного чинника особливу складність складала проблема використання засобів зв'язку громадян та підприємств (організацій, установ). Під час стихійного лиха проблема зв'язку була основною проблемою управління. Засоби провідного зв'язку та ретранслятори для безперебійного радіозв'язку майже повністю були приведені в непридатний стан. Через нестачу інформації неможливо було об'єктивно прогнозувати розвиток ситуації, тобто ефективно керувати заходами по локалізації стихійного лиха та ліквідації негативних наслідків.¹ Дослі-

¹ Див. Полюянов В.П., Кузнiченко С.О. Місце та роль ОВС в ліквідації наслідків НС природного характеру // Вісник Університету внутрішніх справ. 1998. № 5.

дження показало, що приблизно 30% працівників ОВС в тяжких умовах, що склалися, відчували труднощі у використанні засобів зв'язку громадян та підприємств (організацій, установ) недержавного сектору економіки. 60% працівників ОВС раніше під час своєї роботи в системі ОВС відчували різного роду труднощі у використанні засобів зв'язку громадян та підприємств (організацій, установ). Цей факт показав, що правовідносини, що виникають у зв'язку з використанням працівниками ОВС засобів зв'язку громадян та підприємств (організацій, установ) недостатньо урегульовані. Ці правовідносини регулюються Законом України "Про міліцію" (далі Закон).¹ Відповідно до п. 27 ст. 11 Закону:

"Міліції для виконання покладених перед нею обов'язків надається право:

27) користуватися у невідкладних випадках безперешкодно і безплатно засобами зв'язку, що належать підприємствам, організаціям, установам, а засобами зв'язку, що належать громадянам, - з їх згоди."

У зв'язку зі змістом норми виникають два питання. По-перше. Закон приймався, коли тільки закладалися основи ринкових відносин, а як показало опитування громадян, їх лякає відсутність механізму відшкодування збитків і витрат за використання працівниками міліції цінних засобів зв'язку. По-друге, в останні роки спостерігається ріст інформаційних технологій, з'являються нові цінні засоби зв'язку (сотові телефони, радіотелефони, пейджері і т. ін.) і технічні засоби передачі інформації (глобальні та локальні комп'ютерні мережі, засоби супутникового, височастотного, факсMODEMного зв'язку тощо). Назріла необхідність нової редакції даної норми. Автор вважає, що в новій редакції даної норми необхідно буде закріпити разом з поняттям засобів зв'язку поняття технічних засобів інформації. До того ж, диспозиція норми не містить чіткого визначення, в яких конкретно випадках дозволяється користуватися засобами зв'язку працівникам міліції, що може привести до різного роду зловживань. Правовідносини, виникаючі в зв'язку з використанням засобів зв'язку дуже близькі з правовідносинами, що виникають у зв'язку з використанням транспортних засобів. Об'єкти двох видів правовідносин схожі за декількома ознаками:

а) цінні предмети матеріального світу;

б) їх використання вимагає певних матеріальних затрат (обслуговування, ремонт і т.д.);

в) засоби зв'язку і транспортні засоби використовуються працівниками міліції для оперативного виконання поставлених перед ним задач, без цих засобів проблематичний оперативний вплив на негативну ситуацію.

Правовідносини, що виникають у зв'язку з використанням транспортних засобів мають відпрацьований механізм відшкодування витрат і збитків і чітко визначений список обставин, при яких норма вступає в дію. Відповідно до п. 26 ст. 11 Закону:

"Міліції для виконання покладених для неї обов'язків надається право:

1 Див.: Науково-практичний коментар до закону України "Про міліцію" //Юридичний вісник України. 1996. №№ 37, 38, 39, 40, 41, 51.

26) використовувати безперешкодно транспортні засоби, що належать підприємствам, організаціям, установам і громадянам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав і організацій, транспортних засобів спеціального призначення) для проїзду до місця події, стихійного лиха, доставки в лікувальні заклади осіб, які потребують невідкладної медичної допомоги, для переслідування правопорушників та їх доставки в міліцію.

Використання з цією метою транспортних засобів, що належать підприємствам, установам і організаціям здійснюються безплатно. Відшкодування збитків та витрат за використання транспорту громадян здійснюється відповідно до вимог ст. 25 цього Закону та інших актів чинного законодавства.”

По аналогії необхідно включити в норму про використання засобів зв'язку і технічних засобів передачі інформації конкретні випадки використання даних засобів працівниками міліції. Ця оперативна передача інформації необхідна для виконання двох функцій. По-перше, попередження з метою знешкодження умов виникнення і розвитку негативного фактору. По-друге, реагування, коли шкідливі наслідки вже настали з метою локалізації небезпечної зони, недопущення розвитку впливу негативного чинника та ліквідації наслідків, що настали.

За аналогією з використанням транспортних засобів також необхідно передбачити особливий режим використання технічних засобів зв'язку і технічних засобів передачі інформації, що належать суб'єктам, які користуються дипломатичною недоторканістю, а також засобів спеціального призначення (системи урядового зв'язку, засоби режимних і воєнних об'єктів та ін.). Такі засоби можуть використовуватися тільки зі згоди суб'єкта. Закон України “Про Службу безпеки України” містить більш відпрацьований механізм відшкодування збитків і витрат за використання транспортних засобів. Відповідно до п. 6 ст. 25 Закону “Про Службу безпеки України”¹: “Службі безпеки України”, її органам і співробітникам для виконання покладених на них обов'язків надається право:

б) використовувати з наступним відшкодуванням збитків і витрат транспортні засоби, що належать підприємствам, установам, організаціям, воїнським частинам і громадянам (крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав і організацій, транспортних засобів спеціального призначення) для проїзду до місця події, пересічення злочину, переслідування, затримання осіб, що підозрюються у їх здійсненні, доставки у лікувальні заклади осіб, що потребують невідкладної медичної допомоги”.

Тобто норма закріплює єдиний механізм відшкодування збитків і витрат за використання транспортних засобів як для державних підприємств, установ, організацій, так і для підприємств, установ, організацій недержавного сектору економіки і громадян. На основі вищевикладеного пропонується ввести єдиний механізм відшкодування збитків і витрат при використанні працівниками міліції засобів зв'язку і технічних засобів передачі інформації як для державних під-

1 Див.: Закон України “Про Службу безпеки України” //Відомості Верховної Ради України. 1992. № 27. Ст. 382.

приємств, установ, організацій, так і для підприємств, установ, організацій недержавного сектору економіки і громадян. Пропонується також ввести спеціальні картки користування засобами зв'язку і технічними засобами передачі інформації, на яких працівник міліції у випадку використання відмічає свої прізвище, ім'я та по батькові, посаду, місце роботи, засіб зв'язку чи технічний засіб передачі інформації, його модель, номер, дату та інтервал часу використання. Ця картка повинна залишатись у громадянина і є гарантом відшкодування витрат та збитків. На основі проведеного аналізу пропонується таке формулювання норми, що регулює відносини, пов'язані з використанням засобів зв'язку і технічних засобів передачі інформації:

“Міліції для виконання покладених на неї обов'язків надається право:

27) використовувати безперешкодно засоби зв'язку і технічні засоби передачі інформації, які належать підприємствам, організаціям, установам і громадянам (крім засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав, а також засобів спеціального призначення) для попередження про злочин, що готується, про стихійне лихо, що наближається, про інші негативні фактори, які представляють підвищену небезпеку і потребують невідкладного впливу на ситуацію з метою недопущення або зменшення втрат та збитків, а також для затримки злочинців, їх транспортування, для надання невідкладної медичної допомоги особам, що її потребують, а також зі згоди громадян в інших невідкладних випадках.

Відшкодування збитків і витрат за використання засобів зв'язку і технічних засобів передачі інформації здійснюються за вимогами ст. 25 даного Закону та інших фактів діючого законодавства”.